

Kształtowanie postaw na studiach III stopnia - stan faktyczny i możliwości

Katarzyna Martowska
Zespół Ekspertów Bolońskich

Uniwersytet Gdański, 25 czerwca 2010 r.

Plan referatu

- ✓ Postawy w kontekście Procesu Bolońskiego i kształcenia akademickiego
- ✓ Standardy kształcenia na studiach doktoranckich a kształtowanie postaw
- ✓ Dobre praktyki
- ✓ Sposoby kształtowania postaw na studiach III stopnia
- ✓ Badanie postaw – przykład AM w Gdańsku

Cele Procesu Bolońskiego a cele akademickie (w kontekście postaw)

- ✓ Przygotowanie absolwentów do bycia aktywnym obywatelem w demokratycznym społeczeństwie
  - ✓ Rozwój poznawczy i osobowy uczących się
-
- ✓ Kształtowanie postaw przyszłych elit społecznych i profesjonalnych

Zaniedbywane?

KRK a POSTAWY

Efekty uczenia się:

- 1) Wiedza - przekazać ją stosunkowo łatwo
- 2) Umiejętności - trenować je znacznie trudniej
- 3) Postawy - kształtować jest bardzo trudno
  - „wzbudzają emocje”
  - trudno je „badać” bezpośrednio
  - ukształtowane zazwyczaj procentują z dużym odroczeniem, w konkretnych, życiowych sytuacjach, w rzeczywistym działaniu

Standardy kształcenia na studiach III stopnia - 21.03.2008 r.

- CK - Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów
- KRASP - Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich
- KRD - Krajowa Reprezentacja Doktorantów
- PAN - Polska Akademia Nauk
- PSRP - Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej
- RGSW - Rada Główna Szkolnictwa Wyższego
- RG JBR - Rada Główna Jednostek Badawczo-Rozwojowych
- ZPB - Zespół Promotorów Bolońskich

Standardy kształcenia na studiach III stopnia - 11.12.2008 r. Uchwała RG

Kształcenie na studiach doktoranckich powinno obejmować:

- kształtowanie postaw etycznych i prospołecznych w kontekście działalności badawczej i społecznej roli uczonego
- ✓ zostały określone ogólne efekty uczenia się
- ✓ szczegółowe efekty określa uczelnia biorąc pod uwagę swoją misję, koncepcję kształcenia na studiach doktoranckich oraz uwarunkowania zewnętrzne i oczekiwania otoczenia

Standardy kształcenia na studiach III stopnia

Efekty uczenia się w zakresie postaw:

- ❖ przyczynia się do podtrzymania i doskonalenia etosu wspólnoty naukowej i/lub zawodowej
- ❖ wykazuje samokrytycyzm w pracy twórczej, działa na rzecz jej usprawnienia i wzrostu efektywności
- ❖ ponosi odpowiedzialność za pracę własną i współpracowników
- ❖ wykazuje inicjatywę w określaniu nowych obszarów badań i/lub tworzenia nowych miejsc pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy
- ❖ jest świadomy swojej roli społecznej i znaczenia prowadzonej działalności dla rozwoju społecznego i kształtowania społeczeństwa obywatelskiego

Przykład: Studia Doktoranckie na Wydziale Filologicznym UŁ

- ✓ Baza programu: Standardy kształcenia na studiach III stopnia
  - ✓ Określone kompetencje szczegółowe w zakresie postaw:
    - ❖ szczególny nacisk położony na kształtowanie postaw prospołecznych: aktywności społecznej, kreatywności, odpowiedzialności i krytycyzmu
- Przykłady zajęć:
- Pracownia kreatywności
  - Pracownia działań prospołecznych (zorganizowanie wydarzenia społecznościowo-kulturalnego)
  - Praktyki w wybranych społecznościach pozauniwersyteckich (uznawanie osiągnięć z kształcenia pozaformalnego)

Przykłady zajęć kształtujących postawy etyczne

Głównie wykłady

- ✓ Etyka nauki i biznesu
- ✓ Etyka badań naukowych
- ✓ Ochrona własności intelektualnej
- ✓ Filozofia nauki

Jak je prowadzić?

Cel procesu kształcenia - postawy

Pytania, które powracają...

1. Jakie postawy kształtować?
2. W jaki sposób kształtować postawy?
3. Jak sprawdzić czy pożądane postawy zostały ukształtowane?

Kształtowanie postaw na studiach III stopnia w relacji Mistrz-Uczeń

Poprzez:

- ✓ Wzorce
- ✓ Przekaz ustny, dyskusja
- ✓ Adekwatne wymagania
- ✓ Obserwację, aktywne słuchanie i udzielanie informacji zwrotnych (konstruktywna krytyka)
- ✓ Motywowanie

Kształtowanie postaw na studiach III stopnia

- ✓ Reagowanie na odstępstwa od etosu akademickiego, na łamanie zasad etycznych i dobrych obyczajów w nauce
- ✓ Przekazywanie wzorców w trakcie wspólnie prowadzonych projektów badawczych
- ✓ Inspirowanie do podejmowania zaangażowania w działania społecznie użyteczne

Kształtowanie postaw - ewaluacja

- ✓ Badanie postaw

Badanie postaw - przykład

„Ocena postaw etycznych nauczycieli akademickich oraz studentów Akademii Medycznej w Gdańsku”

Artykuł z badań autorstwa: Marty Michowskiej,
Jacka Kaczmarka, Krystyny Basińskiej
i Marka Olejniczaka

Badanie postaw - przykład

Cel:

- ❖ Określenie postaw i wartości jakie powinny cechować nauczycieli akademickich i studentów
- ❖ Poznanie opinii studentów i nauczycieli na temat przejawianych w zachowaniu wartości i postaw u obu grup

Badanie postaw - przykład

Osoby badane:

- Studenci II, III i VI roku (N=694)
- Nauczyciele (N=702)

Miejsce:

Akademia Medyczna w Gdańsku

Czas badań:

2006-2008

Badanie postaw - przykład

Sposób realizacji:

I etap - określenie pożądanych postaw etycznych i wartości u obu badanych grup

II etap - oszacowanie stopnia obecności tychże postaw u studentów i nauczycieli akademickich

Badanie postaw - wyniki etapu I

Najbardziej pożądane postawy/cechy u nauczycieli:

- Sprawiedliwość
- ✓ Sprawiedliwe ocenianie
- ✓ Rzetelne przygotowywanie zajęć
- Szanowanie godności osobistej
- Życzliwość
- Wysoka kultura bycia

Badanie postaw - wyniki etapu I

Najbardziej pożądane postawy/cechy u studentów:

- Odpowiedzialność
- Sumienność

Badanie postaw - wyniki etapu II

Ocena stopnia obecności postaw/cech u nauczycieli:

w ocenie studentów VI roku (punkty od 1 do 5):

- ❖ Szanowanie czasu i harmonogramu zajęć: 1,99
- ❖ Sprawiedliwość w ocenianiu wiedzy: 2,34
- ❖ Kultura bycia, dobre wychowanie: 2,44
- ❖ Życzliwość, cierpliwość: 2,48
- ❖ Szacunek dla godności osobistej i praw studenta:
2,53

Badanie postaw - wyniki etapu II

- ❖ Brak dyskryminacji w ocenianiu i dostępie do wiedzy: 2,53
- ❖ Dawanie dobrego przykładu właściwych postaw: 2,70
- ❖ Dbłość o wizerunek zawodu i uczelni: 2,88
- ❖ Przeciwwstawianie się oszustwom i plagiatorstwu: 2,92

Badanie postaw - wyniki etapu II

- ❖ Wiarygodność: 3,13
- ❖ Kompetencja i rzetelne przygotowywanie zajęć:
3,26
- ❖ Przychylność dla dyskutujących: 3,34

Badanie postaw - wyniki etapu II

Ocena stopnia obecności postaw/cech u studentów:

w ocenie nauczycieli (punkty od 1 do 5):

❖ Poszanowanie czasu i punktualność: 2,85

❖ Sumienne i staranne wykonywanie obowiązków:
2,96

❖ Bezstronność i obiektywizm: 3,11

❖ Odpowiedzialność za słowa i czyny: 3,17

❖ Konstruktywna krytyka braków i niedoskonałości:
3,20

Badanie postaw – wyniki etapu II

Ocena stopnia obecności postaw/cech u studentów:

w ocenie nauczycieli (punkty od 1 do 5):

- ❖ Zainteresowanie i aktywność podczas zajęć: 3,26
- ❖ Dbłość o dobre imię studenta i uczelni: 3,38
- ❖ Kultura bycia, takt, uprzejmość: 3,46
- ❖ Życzliwość, gotowość do zrozumienia i pomocy:
3,73
- ❖ Respektowanie godności osobistej nauczyciela:
3,77
- ❖ Szanowanie cudzych poglądów i sądów: 3,83

Źródła

- Kloc. K., Chmielecka, E. (red.), (2004). Dobre obyczaje w kształceniu akademickim. Materiały z ogólnopolskiej konferencji zorganizowanej w dniach 20-21 maja 2004 roku w Akademii Ekonomicznej w Krakowie
- Matczak, A. (2003). Zarys psychologii rozwoju. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak
- Michowska, M., Kaczmarek, J., Basińska, K., Olejniczak, M. (2008). Ocena postaw etycznych nauczycieli akademickich oraz studentów Akademii Medycznej w Gdańsku. Dostęp on-line
http://www.annales.gumed.edu.pl/attachment/attachment/5459/05an38_Michowska.pdf

Dziękuję za uwagę.